

**UNDP-GEF პროექტი: „აჭარის დაცული ტერიტორიების
გაფართოება და მათი დახვეწა“**

„თემის რეინჯერი“

თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი

შემაჯამებელი ანგარიში

ბათუმი, 2017 წელი

შინაარსი

1. პროექტი - „აჭარის დაცული ტერიტორიების გაფართოება და მათი მართვის დახვეწა	5
2. ეკოლოგიური მონიტორინგი და თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი	6
3. პროექტი „თემის რეინჯერი“	7
4. თემის რეინჯერების მიერ განხორციელებული საქმიანობები	9
5. კვარტალური შეხვედრები თემის რეინჯერებთან	20
6. პროექტის დადებითი შედეგები	22
7. პროექტის ხელისშემშლელი ფაქტორები	22
8. რეკომენდაციები	23
9. დანართები	25

UNDP/GEF-„აჭარის დაცული ტერიტორიების გაფართოება და მათი მართვის დახვეწა“

პროექტის მიზანი: აჭარაში დაცული ტერიტორიების მართვის დახვეწა მათი საზღვრების გაფართოება და ურთიერთკავშირის განმტკიცება უნიკალური კოლხური ტყეების უკეთ დასაცავად.

პროექტის კომპონენტები:

- აჭარის დაცული ტერიტორიების ფინანსური და ადმინისტრაციული დაგეგმვისა და მართვის გაუმჯობესება;
- ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის გაზრდა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში;
- დასაქმების შესაძლებლობების ხელშეწყობა;
- ახლად შექმნილი მაჭახელას ეროვნული პარკის ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- აჭარის დაცული ტერიტორიების მართვის გაუმჯობესება;
- დაცული ტერიტორიების საზღვრების გაფართოება მცირე კავკასიონის დასავლეთით.

ეკოლოგიური მონიტორინგი

მონიტორინგი შეიძლება აღიწეროს როგორც მრავალჯერადი განმეორებითი დაკვირვების პროცესი წინასწარ განსაზღვრული ფორმით, განსაზღვრულ დროსა და ადგილზე.

ეკოლოგიური მონიტორინგის იდეა შეიძლება გაგებულ იქნას როგორც გარემოს მონაცემების შეგროვება, ანალიზი და ინტერპრეტირება. ეს მეთოდი ცდილობს განახორციელოს დაკვირვება ბიოსფეროს როგორც ცოცხალ, ისე არაცოცხალ ასპექტებზე, მოახდინოს შეფასება და გააკეთოს წინასწარი დასკვნები გარემოში მომხდარ და მოსალოდნელ ცვლილებებზე, რომლებიც გამოწვეულია ადამიანის უხეში ჩარევის შედეგად. გამომდინარე აქედან, ეკოლოგიური მონიტორინგი შესაძლებლობას გვაძლევს გავიგოთ და დავაკვირდეთ ბუნებაში მიმდინარე პროცესებს. ეს მეთოდი შეიძლება გაგებულ იქნას, როგორც „ადრეული გაფრთხილების სისტემა“. სწორედ ეკოლოგიური მონიტორინგი იძლევა წინასწარი პრევენციული ნაბიჯების გადადგმისა და საკუთარი ქმედებების გარემოსთან ჰარმონიზაციის შესაძლებლობას.

სოფლის მოსახლეობა მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია იმ გარემოზე, რომელიც მათ ირგვლივ არსებობს. ადამიანები და მათი ქმედებები გავლენას ახდენენ ბუნებრივ რესურსებზე, მათ ხარისხსა და რაოდენობაზე. თუკი ნეგატიური გავლენა არ არის აღმოჩენილი და შესწავლილი დროულად, შესაძლოა მან მიიღოს

შეუქცევადი უარყოფითი პროცესის სახე, რომელსაც შეუძლია დააზიანოს საარსებო სასიცოცხლო გარემო.

ხშირ შემთხვევაში მონიტორინგის სისტემა დაკავშირებულია კონკრეტულ ადგილებში არსებულ ცვლილებებთან, როდესაც დაკვირვება განხორციელებულია თემის წარმომადგენლის მიერ. ამ შემთხვევაში გარემოზე დაკვირვებას და მონიტორინგს ახორციელებენ სწორედ ის ადამიანები, რომლებიც თავად იყენებენ მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებულ ბუნებრივ რესურსებს. აღნიშნული მიდგომა მომდინარეობს იქედან, რომ მონიტორინგის ტერიტორია არ წარმოადგენს ამ ადამიანებისათვის უცხო გარემოს, მათ შეუძლიათ განსაზღვრონ და დაადასტურონ ბუნებრივი პროცესების მიმდინარეობა და გარემოსდაცვითი პრობლემატიკის საკითხები წამოწიონ წინა პლანზე.

ბოლო პერიოდში ეკოლოგიური მონიტორინგი ხდება უფრო და უფრო ცნობადი და სასარგებლო მეთოდი გარემოს კონსერვაციასა და ბუნებრივი რესურსების მართვის სფეროში. ეკოლოგიური მონიტორინგი შესაძლებელია განხორციელებული და ჩატარებული იქნას ყველგან. აქ წარმოდგენილი ეკოლოგიური მონიტორინგის მეთოდი ფოკუსირებულია მხოლოდ ტყით სარგებლობის სფეროზე, მაგრამ ადვილად შეიძლება მისი შეცვლა ნებისმიერი მიმართულებით მისი უნიკალურობის გამო.

ეკოლოგიური მონიტორინგი არის ძალიან მოქნილი და შესაძლებელია მისი გადაწყობა შესაბამისი საჭიროების მიხედვით.

რატომ არის საინტერესო ეკოლოგიური მონიტორინგი და რატომ იყენებენ მას სხვადასხვა განვითარებულ ქვეყნებში?

1. ამჟღავნებს უარყოფით გვერდით ეფექტებს ადრეულ ეტაპზევე რესურსების ჭარბად გამოყენების შემთხვევაში და განსაზღვრავს სწორ მიდგომებს და ქმედებებს.

2. მხარს უჭერს გრძელვადიან, ბიომრავალფეროვნების ზრდაზე ორიენტირებული, პროდუქტიული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას;

3. ის ნათლად განმარტავს თუ რა შეიძლება მოუვიდეს ეკოსისტემას ჭარბი და არარაციონალური გამოყენების შემთხვევაში;

4. შეუძლია დაგეგმოს და განახორციელოს პროექტები მხოლოდ და მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ ის მიზანმიმართულია ეკოსისტემის გაჯანსაღებისაკენ, გარდა ამისა გააჩნია სპეციფიკური რესურსი ეკოსისტემის მართვის შეფასებებში;

თემაზე დაფუძნებული მონიტორინგი (თდმ)

უმრავლეს შემთხვევაში ეროვნული პარკების თანამშრომლების რაოდენობა არაა საკმარისი, რომ მოხერხდეს მონიტორინგის სრულყოფილად ჩატარება. ამიტომ ძალზედ მნიშვნელოვანია პროცესში ჩაერთოს ადგილობრივი მოსახლეობა და მოხალისეთა ჯგუფები თემებიდან, რათა დაეხმარონ ადმინისტრაციის თანამ-

შრომლებს ეროვნული პარკის მენეჯმენტის სასარგებლოდ რომელიმე მეთოდის გამოყენებით მონიტორინგის განხორციელებაში.

„თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი“ (თდმ) შეიძლება განისაზღვროს შემდეგნაირად: „პროცესი, როდესაც დაინტერესებული მოქალაქეები, სამთავრობო უწყებები, კერძო სექტორი, სასწავლო დაწესებულებები, სათემო ჯგუფები, არასამთავრობო ორგანიზაციები და ადგილობრივი ინსტიტუტები თანხმდებიან რომ განახორციელონ მონიტორინგი, ადევნონ თვალი და უპასუხონ/მოახდინონ რეაგირება საერთო ინტერესის საკითხებზე“.

ბუნებრივი რესურსების „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი“ (თდმ) წარმოადგენს მექანიზმს, როდესაც თემების ჩართულობა ბუნებრივი რესურსების მენეჯმენტში ხდება იმნაირად, რომ ხელს უწყობს ადგილობრივ მდგრადობას/სიცოცხლის უნარიანობას. ბუნებრივი რესურსების „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი“ ცნობილია ასევე, როგორც „თანამონაწილეობრივი მონიტორინგი“. „თანამონაწილეობრივი მონიტორინგი შეიძლება განისაზღვროს როგორც „პირველადი შეფასებისთვის და ცვლილებების მონიტორინგისთვის რეგულარული ინტერვალებით ინფორმაციის სისტემატიური შეგროვება. ინფორმაციის შეგროვება ხორციელდება ადგილობრივი თემის წარმომადგენლების მიერ, რომლებსაც არ გააჩნიათ პროფესიული/სპეციალური ცოდნა“.

შემდეგ ხდება მოგროვებული ინფორმაციის ანალიზი, შედეგების შეფასება და გადაწყვეტილების მიღებისას მისი გამოყენება.

„თანამონაწილეობრივი მონიტორინგი“ არის უწყვეტი/მიმდინარე პროცესი, როდესაც ტერიტორიის/ტყის ადგილობრივი მოსარგებლეები სისტემატიურად აკეთებენ ინფორმაციულ ჩანაწერებს მოცემული ტყის შესახებ, რეაგირებენ მათზე, რაც აისახება საჭირო ქმედებებით შესაბამის მენეჯმენტის გეგმაში (თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის (თდმ) ორგანიზება და ეტაპები იხ. დანართი N1)

ადგილობრივ თემთან და თემის ლიდერებთან მუშაობა არის აუცილებელი, რათა შესაძლებელი გახდეს თემის მესაკუთრეობის, ადგილობრივი შესაძლებლობების გაძლიერება, ნდობის დამყარება და სრულად თანამონაწილეობრივი პროცესის განხორციელება.

პროექტი „თემის რეინჯერი“

მტირალას ეროვნული პარკის „თემის რეინჯერის“ პროექტისთვის მომზადდა სოფლების და „თემის რეინჯერების“ შერჩევის კრიტერიუმები

სოფლებისთვის:

- სოფელი, რომელიც შედის ბუფერული ზონის სიაში (დანართი N6);
- სოფელი დაინტერესებულია ჩაერთოს პროექტის განხორციელებაში;

- სარგებლობს ეროვნული პარკის ტერიტორიის ეკოსისტემური სერვისებით პირადი მოხმარებისთვის

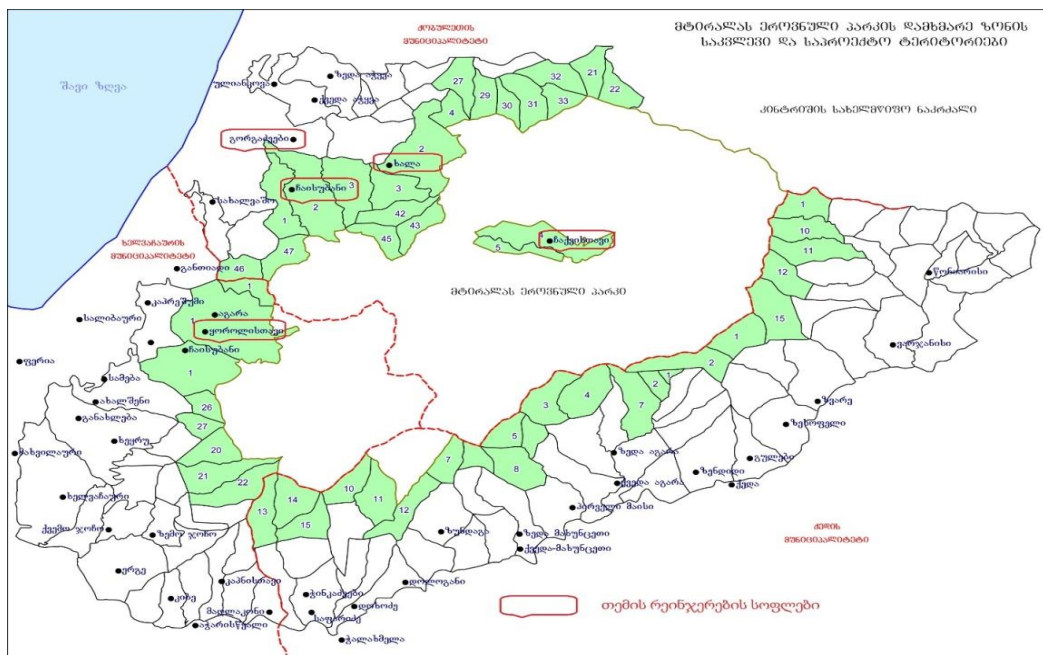
თემის რეინჯერებისთვის:

- არის ბუფერული ზონის სოფლიდან;
- სურვილი აქვს იმუშაოს მოხალისეობრივ საწყისეზზე;
- აქვს გამოცდილება ეროვნულ პარკის ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობის;
- სარგებლობს ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისებით;
- მხარს უჭერს და იზიარებს მტირალას ეროვნული პარკის მისიას და მიზნებს;
- ადგილობრივ თემში სარგებლობს კარგი ავტორიტეტით;
- კარგად იცნობს ადგილობრივ გარემოს და ბუნებას.

„თემის რეინჯერის“ პროგრამის მიზნებისთვის, მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით, მტირალას ეროვნული პარკის ბუფერული ზონიდან (ბუფერული ზონის შესახებ - დანართი 7) შერჩეული იქნა 5 სოფელი:

- მასაური(სულ კომლთა რაოდენობა 175)
- ჩაისუბანი
- შუამთა (ჩაისუბანთან ერთად სულ კომლთა რაოდენობა 997)
- ჩაქვისთავი (სულ კომლთა რაოდენობა 46 - 14 კომლი მუდმივად მაცხოვრებელია და 32 ზაფხულობით ადის)
- ხალა (სულ კომლთა რაოდენობა 522)

„თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ განხორციელების მიზნით შერჩეული სოფლებიდან თემის რეინჯერებად დასახელდა 7 წარმომადგენელი. სანამ თემის რეინჯერები დაიწყებდნენ მონაცემების შეგროვებას-მონიტორინგს, მათ ჩაუტარდათ წინასწარი ტრენინგი და მიეწოდათ დაკვირვების ფორმები. საქმიანობის კოორდინაციის მიზნით ეწყობოდა ყოველკვარტალური შეხვედრები.

მომზადდა „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის სახელმძღვანელო“ და შერჩეულ პირებს (თემის რეინჯერებს) ჩაუტარდათ ტრენინგი, თუ როგორ ხდება მონიტორინგის წარმოება.

მიწოდებული იქნა ფორმები („თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის საველე აღრიცხვის უწყისი“ (დანართი 2); თემის რეინჯერის მიერ თემის შეხვედრაზე გამოყენებული კითხვები (დანართი 3) და „თემის რეინჯერის“ თემთან შეხვედრის ანგარიშის ფორმა (დანართი 4); მოსახლეობის სოციალური გამოკითხვის „საზოგადოებრივი აღქმისა და სოციალური გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარი“ (დანართი 5).

ასევე, „თემის რეინჯერებზე“ მიწოდებული იქნა დამატებითი მასალა (დაცული ტერიტორიების კატეგორიები, აკრძალვები დაცულ ტერიტორიებზე (დანართი 7); ინფორმაცია მტირალას ეროვნული პარკის შესახებ და მტირალას ეროვნული პარკის ზონირება (დანართი 8).

თემის რეინჯერების მიერ განხორციელებული საქმიანობა და შედეგები

მონიტორინგი განხორციელდა პროექტის დასაწყისში მომზადებული „მონიტორინგის სამოქმედო გრაფიკი“-ს მიხედვით.

თემის რეინჯერებმა „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის საველე აღრიცხვის უწყისის“ ფორმის საშუალებით მოგვაწოდეს ინფორმაცია ისეთი მნიშვნელოვანი პუნქტების მიხედვით, როგორიცაა:

- 1- ფლორის სხვადასხვა მავნებლების გამოვლენა, ჰაბიტატების მდგომარეობა იხ.სურ #1,2,3,4
- 2- ზვავ და მეწყერსაშიში ადგილების გამოვლენა იხ.სურ# 5,6.
- 3- გარეული ცხოველის მიერ სასოფლო სამეურნეო მიწებისა და სავარგულების დაზიანება იხ.სურ #7,8,9,10.

სურ. #1

სურ. #2

სურ. #3

სურ. #4

დაკვირვებები მტირალას ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნებაზე - გამოვლენილი იქნა წაბლის კიბო მტირალას ეროვნული პარკში.

ზამთრის პერიოდში თემის რეინჯერების მიერ, რომლებიც საქმიანობენ სოფ.ჩაქვისთავში გამოიკვეთა რამდენიმე ზვავსაშიში ადგილი, რაც განპირობებული იყო თოვლის საფარის ინტენსიური ზრდით.

სურ.#5

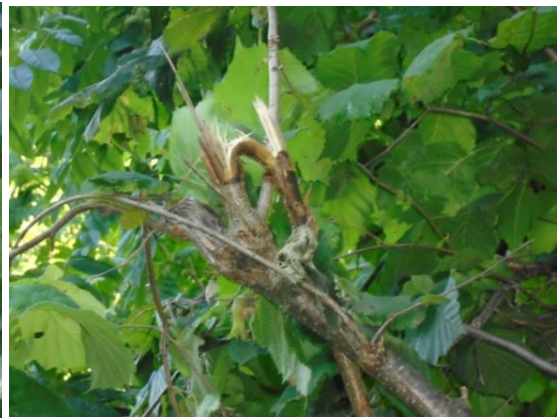
სურ.#6

არის ფაქტები, როცა სასოფლო სამეურნეო სავარგულებზე ფიქსირდება დათვის მიერ მიყენებული სხვადასხვა სახის დაზიანებები.

სოფ. მასაური დათვის მიერ დაზიანებული სასოფლო სამეურნეო სავარგული

სურ.#7

სურ.#8

სურ.#9

სურ.#10

გამოიკვეთა რიგი საკითხები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციისთვის სავსელ სამეცნიერო საქმიანობის წარმოების მიმართულებაში კერძოდ: ზოგიერთ ფართოფოთლოვანზე (მაგ: წიფელი) წარმოებული ფენოლოგიური დაკვირვების შედეგად გამოიკვეთა, რომ მიმდინარე წელს წიფლის ყვავილობა ჩვეულებრივზე 1 თვით ადრე დაიწყო.

გარდა აღნიშნულისა, მტირალას ეროვნულ პარკში გამოიკვეთა ტყის ტიპში ძირითადი და გაბატონებული სახეობების განაწილება.

გავრცელებული სახეობები	გაბატონებული სახეობები	გავრცელების არეალი (ჰა)	ზრდა/კლება	მიზეზი
წიფელი	წიფელი	10104.8	სტაბილური	აკრძალულია ჭრა
თხმელა	თხმელა	1852.6	სტაბილური	აკრძალულია ჭრა
წაბლი/კაკალი	წაბლი/კაკალი	1262.8	სტაბილური	აკრძალულია ჭრა
რცხილა				
ნეკერჩხალი/თელა				
ხეხილი				
არასატყეო ფართობი		44.7		

გარეული ცხოველების მონიტორინგის შედეგად, რაც გულისხმობდა კვალდრიცხვის მეთოდით მონიტორინგს, გამოირკვა, რომ გარეული ცხოველების უმეტესობა სოფლის ტერიტორიებს განრიდებულნი არიან, მხოლოდ ტურა ახერხებს სოფლის ტერიტორიაზე მისვლას.

ფენოლოგიური დაკვირვებების წარმოება ეროვნული პარკისა და ბუფერული ზონების ტერიტორიებზე 14 სახეობის წარმომადგენელზე მიმდინარეობდა მთელი წლის განმავლობაში, მონიტორინგის შედეგად გამოვლინდა შემდეგი კანონზომიერება (დანართი #10).

- ყველაზე ადრე შეფოთვლას იწყებს - კაკალი, კოლხური თხილი
- ყვავილობას იწყებს- კაკალი, კოლხური თხილი, უთხოვარი
- ნაყოფმწიფობას იწყებს - კოლხური თხილი, წყავი, ჯონჯოლი

პროექტის განმავლობაში წარმოებული ფორმების მიხედვით გამოიკვეთა გარეული ცხოველების ის სახეობები, რომლებიც ინტენსიურად გადაადგილდებოდნენ მიმდებარე სოფლების ტერიტორიასა თუ ეროვნული პარკის ბუფერულ ზონებში.

სახეობა	კვალი	ვიზუალური	მდებარეობა
დათვი	18	✓	ჩაქვისთავი
შველი	20	✓	ჩაქვისთავი
მაჩვი	6	✓	ჩაისუბანი
წავი	4	✓	ჩაქვისთავი
ტურა	17	✓	გორგამეები
ფოცხვერი	0		
მელა	0		

გარეული ცხოველების კვალდრიცხვის მეთოდით მონიტორინგი

თემის რეინჯერების მიერ პარკის ტერიტორიაზე და მიმდებარე ბუფერულ ზონებში მუდმივად ფიქსირდებოდა სხვადასხვა სახის გარეული ცხოველის კვალი - სოფ. ჩაქვისთავში შვლის კვალი იხ. სურ. #11,12 ასევე სოფ. მასაურში დათვის კვალი #13,14.

სურ.#11

სურ.#12

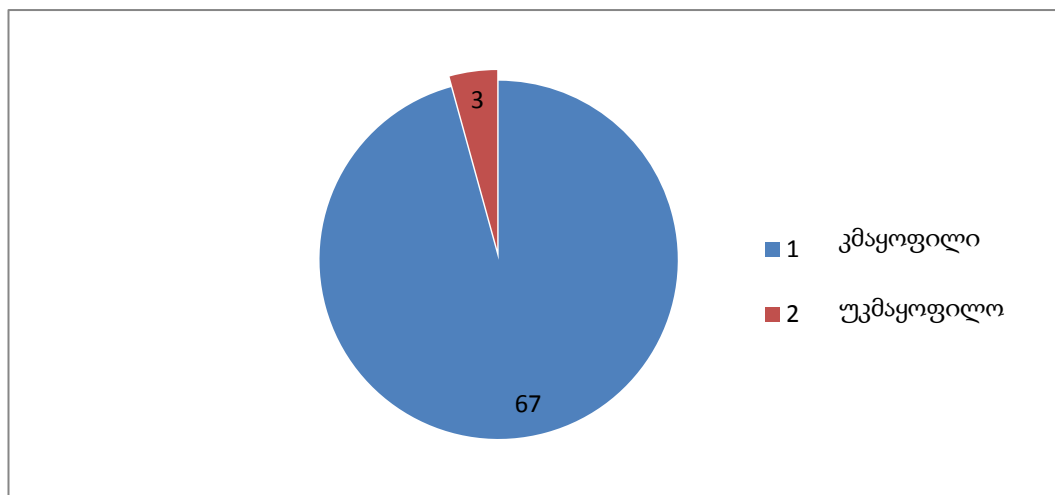
სურ#13

სურ.#14

თემის რეინჯერების მიერ „საზოგადოებრივი აღქმისა და სოციალური გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარით“ მოწოდებული იქნა დამატებითი ინფორმაცია, რაც ადმინისტრაციას დაეხმარა მიეღო მონაცემები ხალხის უფრო ფართო მასიდან და გაცნობოდა მათ მოლოდინებს, შეხედულებებს და მოსაზრებებს ზოგადად ეროვნული პარკის შესახებ. ასევე, აღნიშნულმა ფორმამ გამოავლინა ეროვნული პარკის შესახებ დამოკიდებულების დონე.

სოციალური გამოკითხვის შედეგები - 2017 წელი

სულ გამოიკითხა 70 ადამიანი. გამოკითხულთაგან 67 თვლის, რომ ეროვნული პარკის არსებობა კარგია და სამომავლოდ მეტად განავითარებს მიმდებარე ტერიტორიებს. სამი ადამიანი უკმაყოფილოა და მიაჩნია, რომ ეროვნულმა პარკმა შეზღუდა მათი საქმიანობა.

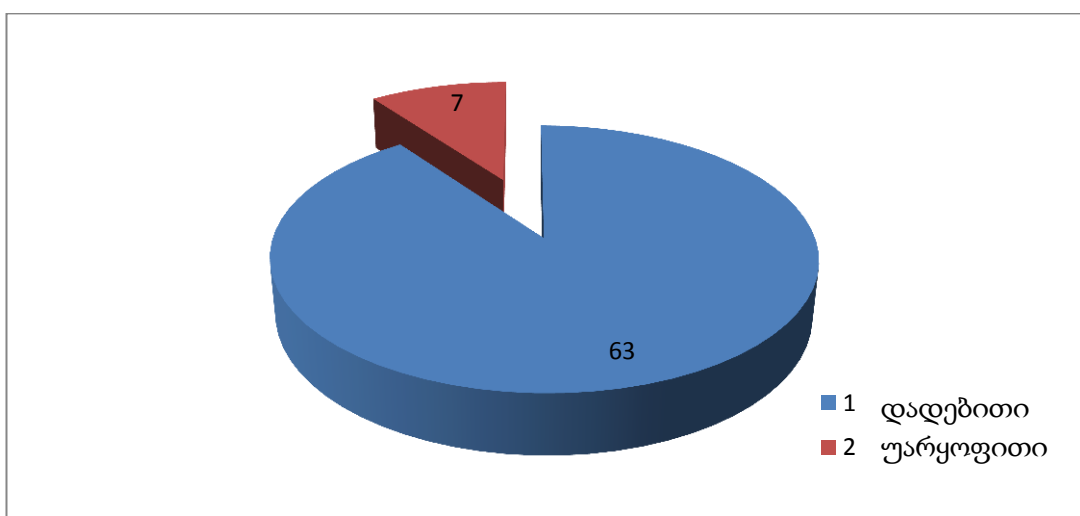

ტურისტებთან შეხვედრა მოსახლეობასთან შეხვედრა

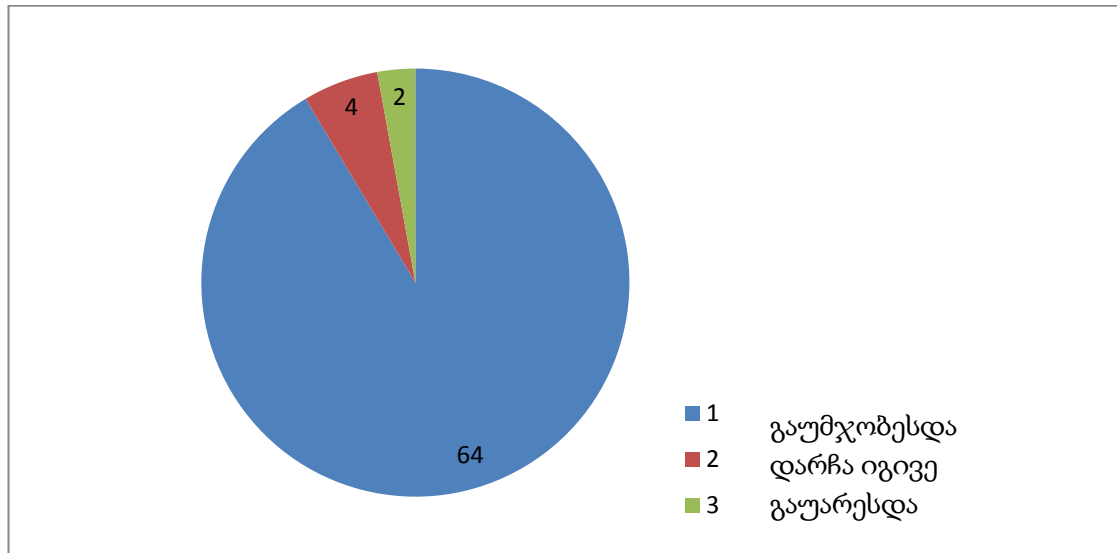

შეხვედრა მოსწავლეებთან

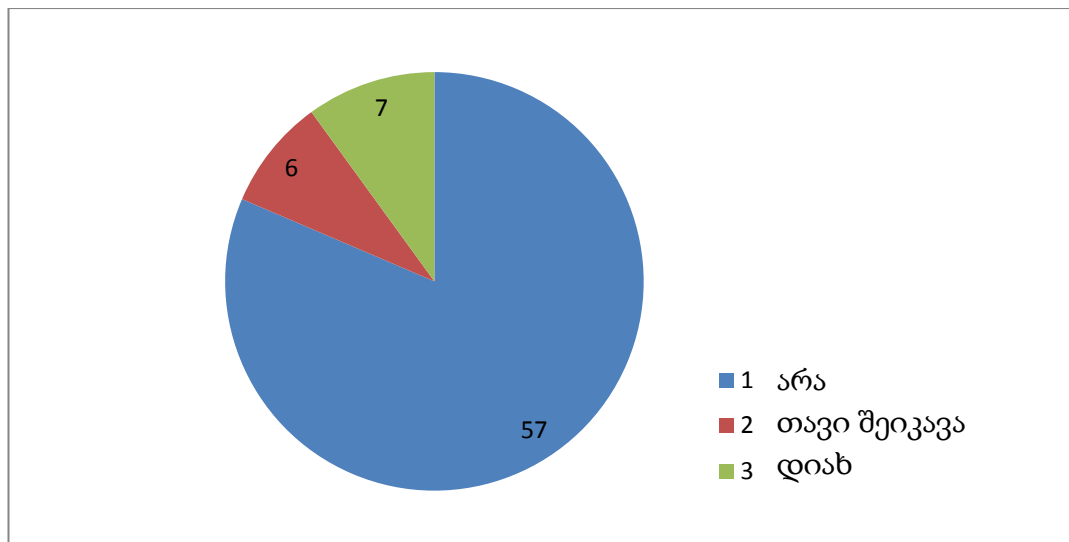
გამოკითხულთა მოსაზრება, შეუძლია თუ არა სარგებლობის მოტანა მათთვის ან მათი ოჯახისთვის დაცულ ტერიტორიას, გამოკითხვამ აჩვენა, რომ 70 ადამიანიდან 63 დადებითი პასუხი გააჩნია.

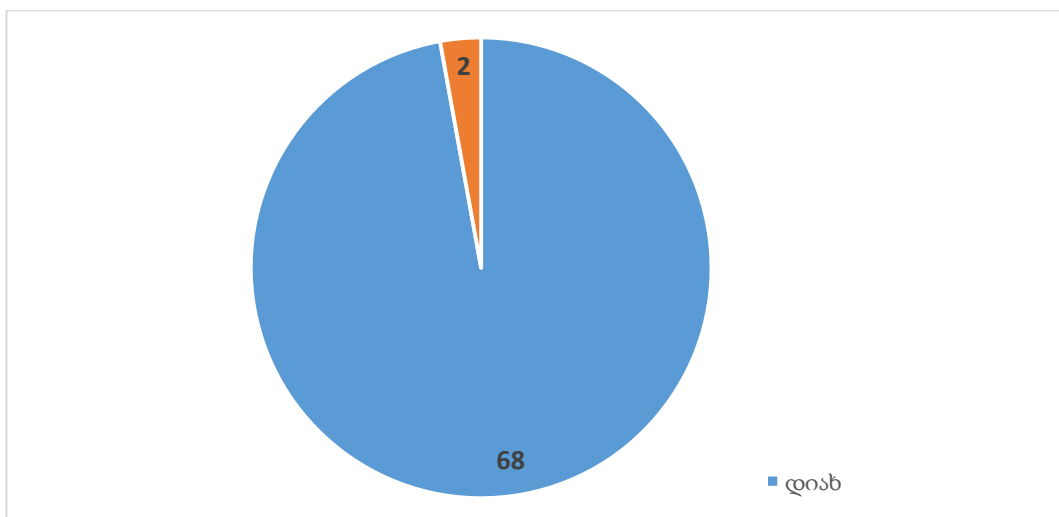
ასევე, გამოკითხულთა დიდი ნაწილი თვლის, რომ ბუნებრივი რესურსების მდგომარეობა (საძოვრები, ხე-ტყე, თევზი, გარეული ცხოველები, ხილ-კენკროვნები, სოკო და სხვა) გაუმჯობესდა მათი საცხოვრებელი ადგილის მიდამოებში გასული 2-3 წლის განმავლობაში.

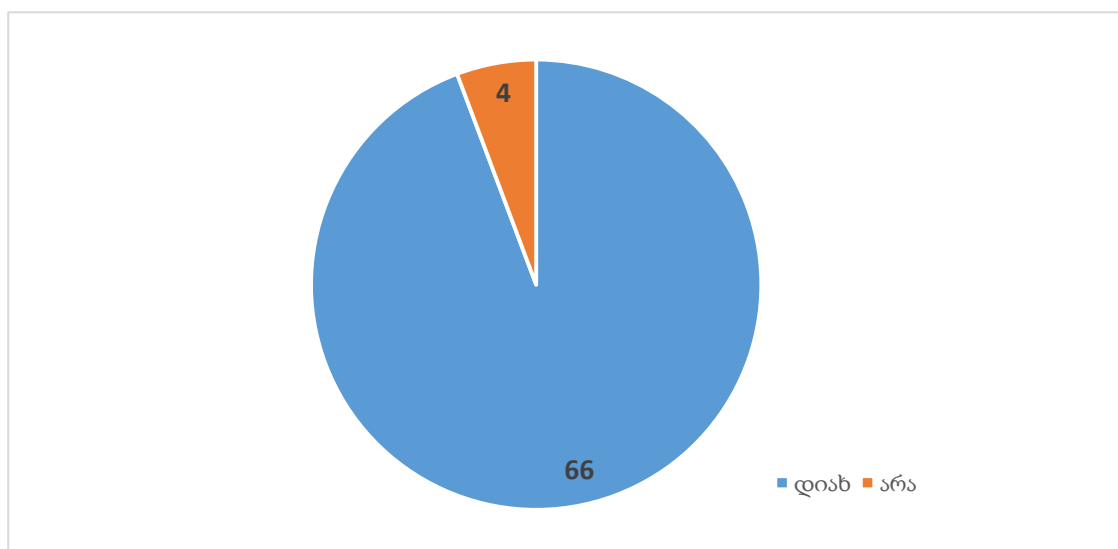
გამოკითხულთა უმრავლესობას არ ექმნება პრობლემები დაცული ტერიტორიის არსებობით, რადგან ისინი არ განიცდიან საძოვრების ნაკლებობას და არც ხილ-კენკროვნების და სოკოს შეგროვების დროს.

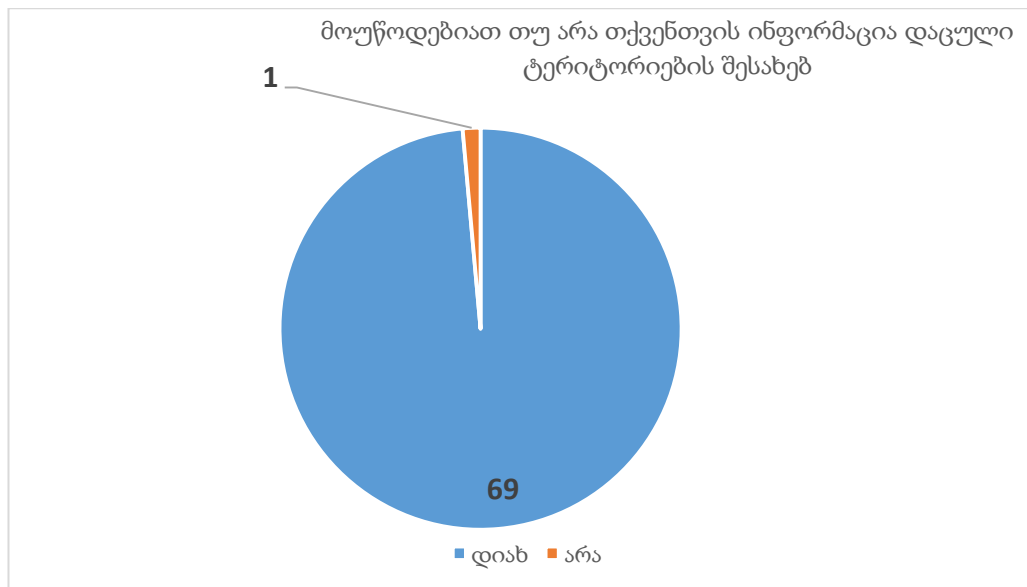
გამოკითხულთა უმრავლესობა სარგებლობს დაცული ტერიტორიის რესურსებით როგორებიცაა საძოვარი, თივა, მაყვალი, წყალი.

გამოკითხულთა უმრავლესობა იღებს მონაწილეობას იმ გადაწყვეტილებების მიღებაში, რომლებიც დაკავშირებულია სოფლის განვითარებასთან - გზებისა და სხვა დამატებითი ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან.

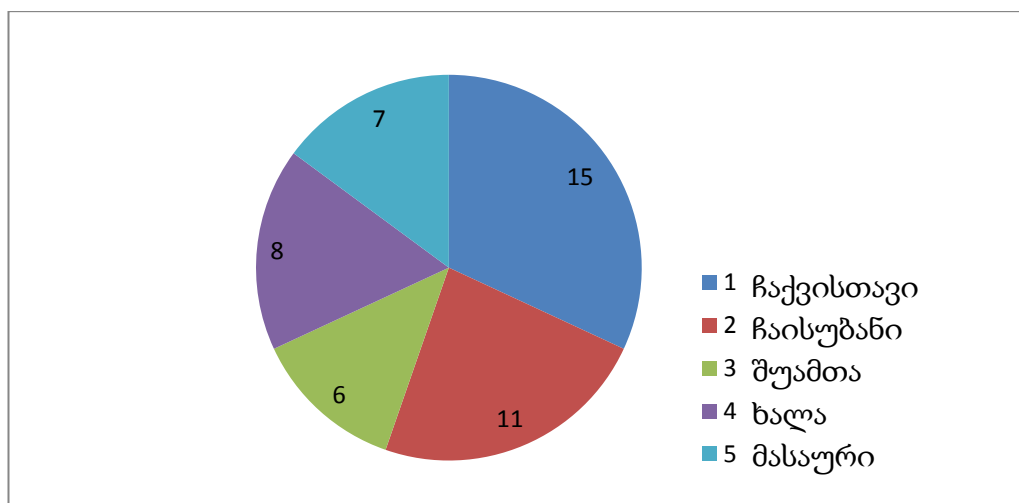

მოსახლეობისათვის პერმანენტულად მიმდინარეობდა ინფორმაციის მიწოდება სხვადასხვა მეთოდებითა და საშუალებებით, როგორებიცაა საჯარო შეხვედრები, სასწავლო დაწესებულებებში ლექციების ჩატარება და სხვა. ადგილობრივების უმეტესობას ინფორმაცია მიღებული აქვს ადმინისტრაციის თანამშრომლების, რეინჯერებისა და თემის რეინჯერების მხრიდან.

გამოკითხულთა უმრავლესობის ასაკობრივი მაჩვენებელი აღემატებოდა 30 წელს.

თემის რეინჯერის მიერ თემის შეხვედრების დროს გამოკვეთილი საკითხები მოსახლეობასთან სულ ჩატარდა 47 შეხვედრა.

მოსახლეობასთან შეხვედრებისას გამოიკვეთა რიგი საკითხებისა, რომლებიც „თემის რეინჯერების მიერ ფიქსირდებოდა სპეციალურ „თემის რეინჯერის თემთან შეხვედრის ანგარიში“-ს ფორმაში. ყურადღების ცენტრში მოხვდა სხვადასხვა საკითხები, რომლებიც სოფლების მიხედვით გადანაწილებულია და სპეციფიკურია თითოეული სოფლისთვის.

სოფელ ჩაქვისთავის მოსახლეობის კომენტარები, შეხვედრებები და შეფასებები განსხვავდება სხვა დანარჩენი სოფლებისაგან, რაც განპირობებულია იქ არსებული ტურისტული ინფრასტრუქტურითა და სოფლის განსაკუთრებული მდებარეობითა და სოფლად არსებული კერძო ბიზნესების სიმრავლით.

სოფელ შუამთის მოსახლეობის მოლოდინები მეტად პოზიტიური და დადებითია, რადგანაც ეროვნულ პარკს აღნიშნულ სოფელში გააჩნია ფრინველებზე დაკვირვების კოშკურა, რის გამოც ადგილობრივ მოსახლეობას გაუჩნდა ფინანსური შემოსავლის წყარო, მათი სურვილია საოჯახო სასტუმროების მოწყობის ხელშეწყობა და აღნიშნული ტერიტორიის მეტად დატვირთვა და განვითარება.

რაც შეეხება სოფლებს ხალას, მასაურს, ყოროლისთავს ამ სოფლების მოსახრებები/შეხედულებები განსხვავებულია და ძირითადად შეეხება ხე-ტყის სარგებლობას, ტყე-კაფების გამოყოფას. აღნიშნულ საკითხებზე საუბარი გაიმართა თემის რეინჯერსა და სოფლის წარმომადგენლებს შორის. იხ.სურ #17,18 სოფ.მასაური სოფლის წარმომადგენელთან შეხვედრა

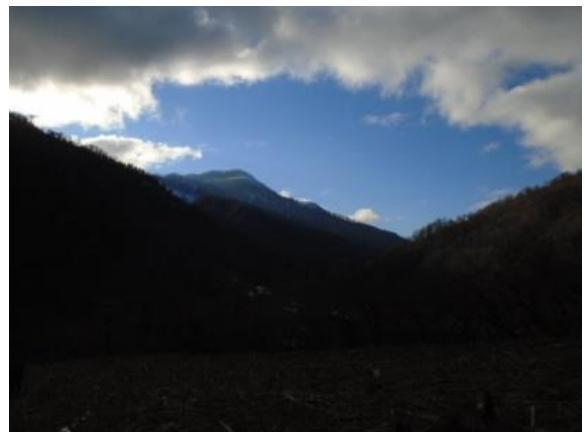
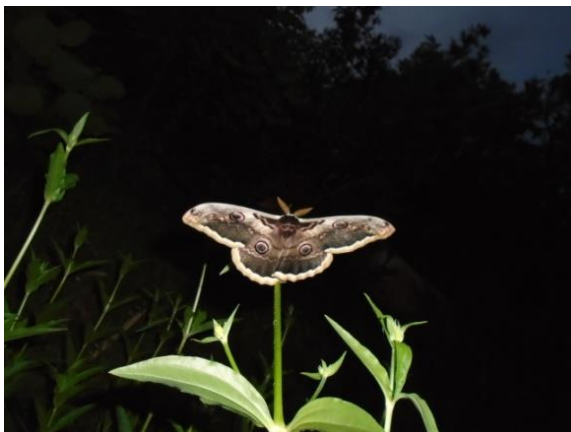

სურ #17

სურ #18

ასევე, წარმოდგენილი იქნა ფოტო დოკუმენტაცია, რომლებიც ამ პერიოდის განმავლობაში გადაღებულ იქნა რეინჯერების მიერ.

კვარტალური შეხვედრები „თემის რეინჯერებთან“

პროექტის მსვლელობისას ჩატარდა 3 კვარტალური შეხვედრა. პროექტით უზრუნველყოფილი იყო სპეციალისტი, რომელიც ფასილიტაციას უწევდა შეხვედრებს. მონიტორინგის დახვეწის მიზნით თემის რეინჯერებს ფასილიტატორისგან მიეწოდებოდათ დამატებითი ინფორმაცია და მასალები.

2017 წლის 24 მარტს ფოკუს ჯგუფთან ჩატარდა პირველი შეხვედრა. განხილული იქნა სხვადასხვა საკითხები. პროექტის მენეჯერის მიერ შეფასება მიეცა თემის რეინჯერებზე მიწოდებულ საველე შევსებულ ფორმებს. პროექტის ფასილიტატორის ჩართულობით დისკუსიის რეჟიმში განხილულ იქნა ის ძირითადი მახასიათებლები, რაც მნიშვნელოვანწილად ემყარება თემის მონიტორინგს. თემის რეინჯერების მონაწილეობით ჩატარდა როლური თამაში, რომელიც გულისხმობდა დაინტერესებულ მხარეებთან, როგორებიცაა - ტურისტები, ადგილობრივი მოსახლეობა და ბრაკონიერები - ურთიერთობის ნორმებს და კანონიერი მიდგომებს, რაც გამომდინარეობს ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმიდან. თემის რეინჯერებს ამ საკითხებთან დაკავშირებით გადაეცათ დაბეჭდილი თეზისები და საკანონმდებლო ინფორმაცია აღნიშნული თემების დეტალური შესწავლისთვის.

აგრეთვე, შეხვედრის განმავლობაში ყურადღება იქნა გამახვილებული „საზოგადოებრივი აღქმისა და სოციალური გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარის“ შესავსებ ფორმებზე. აღნიშნული კითხვარის მთავარი ფუნქცია არის მოსახლეობის ინფორმირებულობის, ცნობადობის და ჩართულობის განსაზღვრა გარემოს დაცვის საკითხებში. აღნიშნული კითხვარის ანალიზის მიხედვით დადგინდა მიმდებარე მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობადობისა და სოციალური-ეკონომიკური დონე.

2017 წლის 04 ივლისს მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის შენობაში ჩატარდა ფოკუს ჯგუფთან მეორე შეხვედრა. პროექტის ფასილიტატორის მიერ წარმოდგენილ იქნა პრეზენტაცია თუ რა ძირითადი ეტაპები გაიარა ზემოთაღნიშნულმა პროექტმა განვლილი პერიოდის განმავლობაში და ხაზი გაესვა იმ მნიშვნელოვან საკითხებს, რომლებიც განსაკუთრებით საყურადღებოა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში. აქვე ყურადღება იქნა გამახვილებული „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ სისტემატიზაციაზე და თვით თემის რეინჯერების როლზე მიმდინარე პროექტში. პროექტის მენეჯერის მიერ განხილულ იქნა საველე აღრიცხვის უწყისები და გაკეთდა განვლილი პერიოდის მოკლე ანალიზი. თემის რეინჯერების მიერ წარმოჩენილ იქნა მიმდინარე ხარვეზები და თუ რა ძირითადი დაბრკოლებები შესაძლოა განვითარდეს მონიტორინგის პროცესში, აღნიშნულთან დაკავშირებით დისკუსიის რეჟიმში ერთობლივი შეფასება მიეცა მიმდინარე ხარვეზებს და დაისახა მათი გადაჭრის გზები.

აგრეთვე, ფოკუს ჯგუფთან მუშაობისას განხილულ იქნა „საზოგადოებრივი აღქმისა და სოციალური გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარის“

შევსების მიმდინარეობა. დასასრულს, თემის რენჯერების მხრიდან წამოვიდა ინიციატივა ახალი ეკო-ტურისტული ბილიკების მოწყობასა და მის სამომავლო მნიშვნელობაზე. იხ. სურ #15,16.

2017 წლის 14 სექტემბერს ჩატარდა ფოკუს ჯგუფთან მესამე კვარტალური შეხვედრა. აღნიშნულ შეხვედრას ესწრებოდნენ თემის რეინჯერები, ადმინისტრაციის თანამშრომლები და „მტირალას და მაჭახელას დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის“ წარმომადგენლები.

პროექტის ფასილიტატორის და პროექტის მენეჯერის მიერ წარმოდგენილ იქნა წინა პერიოდში გაწეული საქმიანობების შემაჯამებელი პრეზენტაცია. აღნიშნული პრეზენტაციის მიზანი იყო განვლილი პერიოდის განმავლობაში თემის რეინჯერების მიერ განხორციელებული საქმიანობის ანალიზი და შედეგების წარმოჩინება. პირველ ეტაპზე ფასილიტატორისგან მოსმენილ იქნა „თემის რეინჯერის“ ძირეული საკითხები - (ფოტო დოკუმენტაცია, მნიშვნელოვანი ბუნებრივი მოვლენები, განსაკუთრებული შემთხვევები, ადგილობრივ მოსახლეობასთან შეხვედრები - მათი პრობლემები, დაზიანებული ჰაბიტატები და გარეულ ცხოველთა მიერ მიყენებული ზიანის შემთხვევები).

პრეზენტაციის მეორე ნაწილი დაეთმო შეფასებებს და რეკომენდაციებს, რომლებზეც პროექტის მენეჯერმა ისაუბრა.

აღნიშნულ შეხვედრაზე ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების მიზნით, თემის რეინჯერებთან დაიგეგმა სამომავლო საქმიანობები. მონაწილე 7 თემის რეინჯერიდან სამმა - სოფ. ჩაქვისთავის და შუამთის წარმომადგენლებმა გამოთქვეს სურვილი პროექტის ფარგლებში გამოყენებული ფორმებით გააგრძელონ საქმიანობა და ინფორმაცია ყოველკვარტალურად წარმოადგინონ ადმინისტრაციაში.

სურ.#15, 16 ფოკუს ჯგუფთან შეხვედრა

პროექტის დადებითი შედეგები

1. მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლებთან ერთად პირველად საქართველოში განხორციელდა „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ პროექტი.
2. მტირალას ეროვნული პარკის ბუფერული ზონის 5 სოფელი ჩაერთო და მონაწილეობდა ეროვნული პარკის საქმიანობაში.
3. ამაღლდა მიზნობრივი სოფლების მოსახლეობის ცნობიერება მტირალას ეროვნული პარკის, საქართველოს დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობის შესახებ.
4. „თემის რეინჯერების“ მიერ მოწოდებული იქნა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ბიომრავალფეროვნების და მოსახლეობის დამოკიდებულებებისა და ცოდნის შესახებ.
5. პარკის ტერიტორიასა და ბუფერულ ზონებში გამოიკვეთა ახალი მეწყერ-საშიში ზონები, რაც მონიტორინგის მნიშვნელობას კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს.
6. გამოიკვეთა რიგი ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების გზები, ადგილები, შესაძლებლობები.
7. პროექტის განმავლობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა, რომელმაც აჩვენა, რომ მოსახლეობა კმაყოფილია ეროვნული პარკის არსებობით და მიესალმება მისი ინფრასტრუქტურის განვითარებას.
8. გამოიკვეთა მოსახლეობის ინტერესი ეკოტურიზმის მეტად განვითარებასთან დაკავშირებით მათსავე საცხოვრებელ ადგილებში (ჩაქვისთავის გარდა ყველა მიზნობრივ სოფელში).
9. თემის რეინჯერებმა დაცულ ტერიტორიაზე პირველად შეაგროვეს ინფორმაცია საკვანძო სახეობების კვალის შესახებ, რითაც თავისი წვლილი შეიტანეს მტირალას დაცული ტერიტორიის მონიტორინგში.

ხელის შემშლელი ფაქტორები

1. მსგავსი პროექტის გამოცდილების არ ქონა ქვეყანაში (აღნიშნული პროექტი იყო საპილოტე).
2. ეკოლოგიური მონიტორინგი გრძელვადიანი/უწყვეტი პროცესია და ერთი წლის ხანგრძლივობა არის მცირე დრო სრულფასოვანი შედეგების დასაზუსტებლად (პროექტის ხანგრძლივობა იყო 2016 წლის სექტემბრიდან 2017 წლის სექტემბრამდე).
3. მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერება არის დაბალი და ასევე მათი დაბალი სოციალურ ეკონომიკური დონის გამოც ინტერესი მსგავს პროცესებში ჩართულობისადმი არ არის მაღალი.
4. პროექტის საქმიანობებში არ იყო გათვალისწინებული ეროვნული პარკის მონიტორინგის საჭიროებების კვლევა, რომლის არსებობაც ხელს შეუწყობდა შედეგების დაზუსტებას.

5. პროექტში ჩართული თემის რეინჯერების სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობა დაბალია, რის გამოც ზაფხულის სეზონზე ისინი გადიან სოფლიდან დამატებითი შემოსავლების მოძიების მიზნით და ვეღარ ახერხებენ იყვნენ აქტიურები პროექტის ფარგლებში (გარდა ჩაქვისთავის და შუამთისა, სადაც ადგილზე არსებულ ტურისტულ საქმიანობაში არიან ჩართულები და აქვთ შესაბამისად შემოსავლებიც).

6. ქართულენოვან დამატებით ლიტერატურაზე ხელმისაწვდომობა არის დაბალი და ასევე, მოსახლეობაში განაწილების მიზნით არ არის საკმარისი ბეჭდვითი მასალა.

7. ადრეულ შემოდგომაზე და გაზაფხულზე უხვი ნალექის (თოვლი) გამო პროექტში მონაწილე „თემის რეინჯერები“ ვერ ახერხებდნენ ტერიტორიის სრულფასოვან მონიტორინგს.

8. თემის რეინჯერებს სჭირდებათ ისეთი უნარ-ჩვევები, რომლებიც ადეკვატური იქნება დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისთვის.

რეკომენდაციები

1. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიმართულება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგია, რომელიც საჭიროებს სპეციფიკურ და კვალიფიციურ მიდგომებს, რისთვისაც საჭიროა კვლევის ჩატარება ეროვნული პარკის მონიტორინგის საჭიროებების შესახებ.

2. თემის რეინჯერების მიერ მოგროვებული ინფორმაცია სასურველია დარუკდეს მომავალში, სასურველია მათ ჰქონდეთ GPS-ის გამოყენების საშუალება და ინფორმაციას თან ერთვოდეს GPS კოორდინატებიც.

3. თემის რეინჯერების მიერ წარმოებული მონიტორინგისას სასურველია მეტი ყურადღება იქნეს მიქცეული მტაცებლებისგან მიყენებულ ზარალზე, ან ისეთ მოვლენებზე, რომელთაც მნიშვნელოვანი გავლენა აქვთ ადგილობრივი მოსახლეობის მეურნეობაზე (მაგ. მავნებლების გავრცელება). ასეთი ინფორმაციის შეგროვება მნიშვნელოვანია როგორც ეროვნული პარკისთვის, ასევე ადგილობრივი მოსახლეობისთვის.

4. პროექტ „თემის რეინჯერი“-ის მთავარი ფუნქცია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში მოსახლეობის წარმომადგენლების ჩართვაა, რისთვისაც საჭიროა თემის რეინჯერების მონიტორინგის უნარ-ჩვევების მიღების მიზნით სხვადასხვა ტრენინგების ჩატარება.

5. პროექტის ხანგრძლივობა უნდა იყოს 3 წელი მაინც.

6. მომზადდეს და დაიბეჭდოს ქართულენოვანი მასალა ტრენინგებისა და მოსახლეობაში ინფორმაციის გავრცელების მიზნით.

7. საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მხრიდან (დონორი ორგანიზაციებიდან მოხდეს მხარდაჭერა) სხვა დაცული ტერიტორიებისთვისაც მოხდეს მსგავსი პროექტის დანერგვა.

8. უკეთ მოხდეს მონაწილე „თემის რეინჯერების“ შერჩევა საქმიანობისა და ასაკის მიხედვით.

9. პროექტის მოხალისეების უფრო მეტად სტიმულირება იქნებოდა კიდევ ერთი წინ გადადგმული ნაბიჯი პროექტის ეფექტიანობის მიმართულებით.

დანართი #1

თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის (თდმ) ორგანიზება

როგორ უნდა განხორციელდეს თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი?

მონიტორინგის სისტემის კოორდინაციას ახორციელებს ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომელი. თემის რეინჯერები ანგარიშგებას ფორმებითა და თემთან შეხვედრის ანგარიშს აწვდის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომელს-პროექტის კოორდინატორს, რომელიც თავის მხრივ ანგარიშს წარუდგენს ადმინისტრაციას და პროექტის განმახორციელებელ „მტირალას და მაჭახელას დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციას“.

ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლის-პროექტის კოორდინატორის დავალება:

- საქმიანობების მონიტორინგი „მონიტორინგის სამოქმედო გრაფიკი“-ს მიხედვით
- თემის რეინჯერების მიერ სახელმძღვანელოს მეთოდების მიხედვით მუშაობის უზრუნველყოფა
- მონიტორინგი, რომ თემის რეინჯერები წარმოადგენენ შესაბამისი ტერიტორიის მიხედვით მიწოდებული ფორმების წარმოებას და თემის წარმომადგენლებთან შეხვედრების ანგარიშებს ყოველი თვის 25 რიცხვამდე
- მონიტორინგი, რომ თემის რეინჯერებთან ტარდება კვარტალური შეხვედრები, დისკუსიები და ფასილიტატორისგან მოწოდებულია ანგარიში
- ახორციელებს ფორმებით მოწოდებული ინფორმაციის ანალიზს, ანგარიშების შეჯერებას და ამზადებს საერთო ანგარიშს ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის და პროექტის განმახორციელებელ „მტირალას და მაჭახელას დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციას“-თვის წარსადგენად
- „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ ყველა სახის მასალა დაფაილებული და შენახულია
- „თემის რეინჯერები“-ს მიერ გასვლითი ფოტოები მოგროვებული და დაფაილებული სოფლების მიხედვით

„თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ ეტაპები

„თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ გააჩნია 10 ეტაპი:

ეტაპი 1. დაცული ტერიტორიის საჭიროებების საბაზისო ინფორმაციის მოგროვება და დამუშავება

სანამ დაიწყება „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის“ სისტემის დანერგვა, აუცილებელია გქონდეთ მიახლოებითი წარმოდგენა მაინც, თუ რა არის ეროვნული პარკის საქმიანობების ძირითადი შემაფერხებელი საკითხები და სად არის ისინი უფრო სერიოზულად გამოხატული. ასევე უნდა იცოდეთ, თუ რომელი ადგილებია

განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი ეროვნული პარკის კონსერვაციისა და თემის სარგებლობისთვისაც.

ეტაპი 2. პრიორიტეტების განსაზღვრა ეკოლოგიური მონიტორინგისთვის და საველე მეთოდოლოგიის შემუშავება

განსაზღვრეთ მონიტორინგისთვის რა არეალი, რესურსები და სახეობებია მნიშვნელოვანი.

ეტაპი 3. ტრენინგი

უზრუნველყავით ტრენინგით მონაწილეები ეკოლოგიური მონიტორინგის და „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი“-ს შესახებ (ტრენინგი შეიძლება ჩაატაროს ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის წარმომადგენელმა ან პროექტში ჩართული პირმა/დაქირავებულმა ტრენერმა).

ეტაპი 4. თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის სისტემის შედგენა

„თემზე დაფუძნებული მონიტორინგი“ მოიცავს 3 ძირითად კომპონენტს

- „საველე ფორმის“ წარმოება
- ფოკუს ჯგუფთან დისკუსია
- ფოტო დოკუმენტაცია

შესაძლებელია გამოვიყენოთ სამივე მეთოდი მონიტორინგისთვის მნიშვნელოვანი ძირითადი არეალების, რესურსების და სახეობების გათვალისწინებით (ზოგადად მეთოდის შერჩევა ხდება მონიტორინგისთვის მნიშვნელოვანი ძირითადი არეალების, რესურსების და სახეობების გათვალისწინებით და არსებული ფინანსური რესურსების, მოხალისეების რაოდენობის და სატრანსპორტო საშუალებებზე ხელმისაწვდომობის გათვალისწინებით).

ეტაპი 5. მონაცემების მოგროვება

დააფაილეთ მასალა და შეინახეთ დამუშავების შემდეგ.

ეტაპი 6. მონაცემების ანალიზი და ტენდენციების განსაზღვრა

ყოველ კვარტალურად გადახედეთ თქვენს მონაცემებს და გამოკვეთეთ ცვლილებები დროსთან მიმართებაში. თუ ადგილი აქვს ცვლილებებს, აუცილებელია შეფასდეს მონაცემები შეესაბამება თუ არა ეროვნულ პარკში რეალურ სიტუაციას ან მონაცემები არის თუ არა მიკერძოებული. თუკი აღმოჩნდება, რომ ადგილი აქვს რეალურ ცვლილებებს, შეეცადეთ განსაზღვროთ ამ ცვლილების გამომწვევი მიზეზები, ამ ცვლილების მნიშვნელოვნება და ამის შემდეგ შეაფასეთ შეიძლება თუ არა განხორციელდეს შესაბამისი ცვლილების სამართავად რაიმე ტიპისინტერვენცია. ცვლილებების გამომწვევი ხშირად დაკავშირებულია ადამიანების მიერ ამ არეალის გამოყენებასთან.

ეტაპი 7. ეროვნული პარკის მიმდებარე/ბუფერული ზონის თემებთან შეხვედრა, მოგროვებული შედეგების დადასტურების მიზნით

თემის წარმომადგენლებს წარუდგინეთ ინფორმაცია ცვლილებების შესახებ და გაიგეთ მათი აზრი თუ ცვლილებები რამდენად რელევანტურია. ასევე, ისაუბრეთ რა შეიძლება გააკეთოს თვით თემის წარმომადგენლებმა, ეროვნული პარკის ადმინისტრაციამ ან ადგილობრივი ხელისუფლების და ინსტიტუტების წარმომადგენლებმა ამ ცვლილებების სამართავად. დიალოგის შენარჩუნება ბუფერული ზონის სოფლების მოსახლეობასთან მონიტორინგის პროცესში ძალიან მნიშვნელოვანია.

ეტაპი 8. წარუდგინეთ მოპოვებული ინფორმაცია (აღმოჩენები) და რეკომენდირებული ქმედებები ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას (მენეჯმენტის საბჭოს)

ყველაზე საყურადღებო მოპოვებული ინფორმაცია (აღმოჩენები) წარუდგინეთ გადაწყვეტილების მიმღებთ - ეროვნული პარკის მენეჯმენტის საბჭოს. ფოკუსირება გააკეთეთ ტენდენციებზე (საფრთხეებზე). წარუდგინეთ შესაბამისი ინტერვენციის ქმედებები/გადაჭრის გზები სამუშაო ვერსიის ჩათვლით. თუ როგორ წარადგენთ თქვენს ინფორმაციას (აღმოჩენებს) არის ძალზედ მნიშვნელოვანი. გამოიყენეთ რუქები, დიაგრამები, ციფრები და ნაკლები სიტყვები.

ეტაპი 9. გადაწყვეტილების მიღება, ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გაუმჯობესების მიზნით

დაიმახსოვრეთ, რომ ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგზე დროისა და თანხის დახარჯვის მიზეზი არის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მიზნით ეროვნული პარკის მენეჯმენტში შესაბამისი ქმედებების გატარება. თქვენ უნდა შეეცადოთ, რომ ეროვნული პარკის მენეჯმენტმა გადაწყვეტილებები მიიღოს თქვენი მონიტორინგის „აღმოჩენებზე“ დაყრდნობით.

ეტაპი 10. გადახედეთ და გააძლიერეთ/გააუმჯობესეთ მონიტორინგის სისტემა

მონიტორინგის სისტემის შექმნის ერთი წლის შემდეგ, შეაფასეთ შერჩეული მეთოდებით უზრუნველყოფილი თუ იქნა მნიშვნელოვანი/სასარგებლო მონაცემები, შეაფასეთ და შეასწორეთ/მოირგეთ მონიტორინგის სისტემა. შეიძლება შერჩეული მეთოდით მოხერხდა ძალიან ცოტა მონაცემების მოგროვება ან ამ მეთოდმა ვერ დაფარა სასურველი არეალი ან მოხალისე „თემის რეინჯერები“ არ იყვნენ მონდომებულები და ამიტომ, აქედან გამომდინარე შეიძლება დავალებების ან ადამიანების შეცვლის საჭიროება დადგეს დღის წესრიგში ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისთვის.

მონაცემების შენახვა

- შეხვედრების ანგარიშები, ფორმები და მონიტორინგის მონაცემები ინახება ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის დოკუმენტაციაში

დანართი #2

თემის რეინჯერის „თემზე დაფუძნებული მონიტორინგის საველე აღრიცხვის უწყისი“

თემი: თემის რეინჯერი, 2016 წელი

1. ფენოლოგიური მონიტორინგი ძირითად მერქნოვან მცენარეებზე.

სახეობა	დაკვირვება	შეფოთვლა	ნაყოფმწიფობა	ფოთოლცვენა
წაბლი				
რცხილა				
ცაცხვი				
ჯონჯოლი				
აკაცია				

გთხოვთ მოკლედ აღწეროთ თქვენი პასუხი

2. დამატებით აღიწეროს არსებული საფრთხეები

- ა) დაავადებები (ვიზუალური აღწერა, ადგილის დაახლოებითი მონიშვნა რუკაზე)
ბ) მეწყერული ზონები - დაახლოებითი არეალის მონიშვნა

დაავადების ვიზუალური აღწერა	მდებარეობის აღწერა

მეწყერსაშიში ადგილის აღწერა	მდებარეობის აღწერა

3. შეგროვებადი არამერქნული რესურსის სტატისტიკა

სახეობა	რაოდენობა	ხარისხი	მდებარეობა
წაბლი			
ჯონჯოლი			
ნიგოზი			
სოკო			
მოცვი			
მაყვალ			

4. ჰაბიტატის ხარისხი

- ა) ეროზირებული ნიადაგის იდენტიფიცირება
 ბ) ჰაბიტატის სიხშირე- დაბალი, საშუალო, მაღალი.
 გ) ჰაბიტატის სანიტარული მდგომარეობა- ხმოვანი, ფაუტიანი, სალი.

სახეობა	სიხშირე	მდგომარეობა	მდებარეობა

5. ცხოველების მონიტორინგი

სახეობა	კვალი (თარიღი)	ვიზუალური(თარიღი)	მდებარეობა
დათვი			
მგელი			
მელა			
არჩვი			
მაჩვი			
ფოცხვერი			
წავი			
ტურა			

დანართი #3

„თემის რეინჯერი“-ს მიერ თემის შეხვედრებზე გამოყენებული კითხვები

- რა იცით დაცული ტერიტორიების შესახებ?
- რატომ იქმნება ასეთი ტერიტორიები?
- რა ინფორმაციას ფლობთ მტირალას ეროვნული პარკის შესახებ?
- თქვენი აზრით, როგორი დამოკიდებულება აქვს საზოგადოებას

ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მიმართ?

- რა სარგებელის მიღება შეუძლია ადამიანს, როცა ის რაციონალურად მოიხმარს ბუნებას?
- რა როლი აქვს საზოგადოების აქტიურ ჩართულობას ამ საქმეში?
- როგორ გესმით სიტყვა ეკოტურიზმის მნიშვნელობა? რა იცით მის შესახებ?
- როგორ ხედავთ ეროვნული პარკის ადგილს ეკოტურიზმის განვითარების საქმეში?
- რა საფრთხის წინაშე შეიძლება დადგეს ფერმერი, როდის და რატომ?
- რა მნიშვნელობა აქვს თემის მხრიდან მონიტორინგში ჩართულობას?
- და სხვა

დანართი # 4

„თემის რეინჯერის“ თემთან შეხვედრის ანგარიშის ფორმა

თემის რეინჯერის სახელი, გვარი	სოფელი: თარიღი:
ინფორმაცია შეხვედრის შესახებ	
შეხვედრის ჩატარების ადგილი (უბანი)	
შეხვედრის მონაწილეთა რაოდენობა (მათ შორის - ქალი, კაცი)	
განხილული თემა 1	
შეფასება, კომენტარი, რეკომენდაცია	
განხილული თემა 2	
შეფასება, კომენტარი, რეკომენდაცია	
განხილული თემა 3	
შეფასება, კომენტარი, რეკომენდაცია	

დანართი # 5

საზოგადოებრივი აღქმისა და სოციალური გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარი მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

მისამართი:

ტელ:

სახელი და გვარი:

ცოდნის შემოწმება

1. ცხოვრობთ თუ არა დაცული ტერიტორიის მახლობლად?

	პასუხი
დიახ	
არა	

2. რა არის დაცული ტერიტორიის ძირითადი დანიშნულება?

	მონიშნეთ ერთი პასუხი
ადამიანის სასიცოცხლო გარემოს გაუმჯობესება	
ხალხის შემთხვევით უზრუნველყოფა	
სამოვრებით უზრუნველყოფა	
დამთვალიერებლების (ტურისტების) მოზიდვა	
ცხოველებისა და მცენარეების დაცვა	
კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის შენარჩუნება	

3. იცით თუ არა ვინ არის პასუხისმგებელი დაცული ტერიტორიის მართვაზე (3.1. ვინ)?

		უწყება	
დიახ	☐ 1	საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო	
		სატყეო დეპარტამენტი	
		დაცული ტერიტორიების სააგენტო	
		სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
		მუნიციპალიტეტი	
		დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	
არა	☐ 2		

4. გსმენიათ თუ არა რაიმე დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესახებ?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

5. გსმენიათ თუ არა რაიმე დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის შესახებ?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

6. რა წყაროებიდან გაქვთ ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესახებ?

	პასუხი
მედია	☐ ₁
გადმოცემით	☐ ₂
მეგობრები/ოჯახის წევრები	☐ ₃
თავად ვმუშაობ ამ სისტემაში	☐ ₄

7. რამდენად შეიცვალა ბუნებრივი რესურსების (საძოვრები, ხე-ტყე, თევზი, გარეული ცხოველები, ხილ-კენკროვნები, სოკო და სხვა) მდგომარეობა თქვენი საცხოვრებელი ადგილის მიდამოებში გასული 2-3 წლის განმავლობაში?

	პასუხი
გაუარესდა	☐ ₁
დარჩა იგივე	☐ ₂
გაუმჯობესდა	☐ ₃
არ ვიცი	☐ ₄

მოლოდინი და შიშები

8. როგორ ფიქრობთ, შეუძლია თუ არა სარგებლობის მოტანა თქვენთვის ან თქვენი ოჯახისთვის დაცულ ტერიტორიას?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂
არ ვიცი	☐ ₃

9. რა იმედები (მოლოდინი) გაქვთ დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებაში?

	პასუხი
გარემოს უკეთ დაცვა (ადამიანის სასიცოცხლო გარემოს გაუმჯობესება)	☐ ₁
ბუნებრივი რესურსების უკეთ დაცვა (ტყე, თევზი, წყალი, საძოვრები და სხვ.)	☐ ₂
ვიზიტორების მოზიდვა	☐ ₃
ახალი სამუშაო ადგილები და შემოსავალი	☐ ₄

10. გექმნებათ თუ არა პრობლემა დაცული ტერიტორიის არსებობის გამო?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

11. რა პრობლემებს გიქმნით დაცული ტერიტორიების არსებობა?

	პასუხი
საძოვრების გამოყენების შეზღუდვა	☐ ₁
ტყის ჭრის შეზღუდვა	☐ ₂
ნადირობის შეზღუდვა	☐ ₃
თევზჭერის შეზღუდვა	☐ ₄
ხილ-კენკროვნებისა და სოკოს შეგროვების შეზღუდვა	☐ ₅
ერთადერთი საარსებო წყაროს შეზღუდვა	☐ ₆
გაიზრდება საფრთხე გარეული ცხოველების მხრიდან	☐ ₇

სარგებელი და ზარალი

12. თქვენ ან თქვენი ოჯახის რომელიმე წევრი თუ სარგებლობთ დაცული ტერიტორიებით და მისი რესურსით, ან გაქვთ რაიმე სარგებელი?

	პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

13. დაცული ტერიტორიების რა რესურსებით სარგებლობთ თქვენ ან თქვენი ოჯახის რომელიმე წევრი?

	რესურსები	პასუხი
დიახ	სამოვრები	
	თივა	
	შეშა/ფიჩხი	
	ნადირობა	
	თევზაობა	
	მაყვალი, სოკო და სხვა ველური პროდუქტები	
	ქვიშა/ქვები	
	წყალი	
	სხვა დააკონკრეტეთ	
არა		

სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა

14. ხართ თუ არა კმაყოფილი თქვენი ცხოვრების დონით?

ძალიან კმაყოფილი	
ნაწილობრივ კმაყოფილი	
არც კმაყოფილი და არც უკმაყოფილო	
ნაწილობრივ უკმაყოფილო	
სრულიად უკმაყოფილო	
არ ვიცი	

მენეჯმენტში მონაწილეობა

15. თქვენ ან თქვენი ოჯახის რომელიმე ზრდასრული წევრი იღებთ თუ არა მონაწილეობას სოფლისათვის რაიმე გადაწყვეტილების მიღებაში?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

16. მოუწოდებიათ თა არა თქვენთვის ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების შესახებ?

	ერთი პასუხი
დიახ	☐ ₁
არა	☐ ₂

17. თუ დიახ, ვინ მოგაწოდებდა ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების შესახებ?

ვინ მოგაწოდებდა ინფორმაცია?	პასუხი
დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია	☐ ₁
სხვა გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები	☐ ₂
ადგილობრივი მთავრობა	☐ ₃
არასამთავრობო ორგანიზაციები	☐ ₄
მედია	☐ ₅
სხვა (დააზუსტეთ):	

18. დაცულ ტერიტორიასთან დაკავშირებით რა საქმიანობაში მიგიღიათ მონაწილეობა თქვენ ან თქვენი ოჯახის წევრს?

საქმიანობები	პასუხი
მენეჯმენტის გეგმის განხილვა	☐ ₁
სამოვრების მართვის განხილვა	☐ ₂
სხვა რესურსების გამოყენების განხილვა დაცულ ტერიტორიაზე	☐ ₃
დაცულ ტერიტორიასთან დაკავშირებული სხვა საკითხების განხილვა	☐ ₄
მოსახლეობის გათვითცნობიერების პროგრამა	☐ ₅
ტრენინგი	☐ ₆
სხვა (დააზუსტეთ):	☐ ₇
არანაირი	☐ ₈

სოციო-დემოგრაფიული შეკითხვები

19. თქვენი სქესი:

მდედრობითი	☐ ₁
მამრობითი	☐ ₂

20. რა ასაკის ბრძანდებით? (ჩაწერეთ წლოვანება); თქვენი განათლება:

	ერთი პასუხი
დაწყებითი განათლება	☐ ₁
საშუალო განათლება	☐ ₂
საშუალო სპეციალური	☐ ₃
არასრული უმაღლესი	☐ ₄
უმაღლესი	☐ ₅

21. თქვენი სოციალური მდგომარეობა:

	ერთი პასუხი
საჯარო მოსამსახურე	☐ 1
მუშა	☐ 2
მოსწავლე/სტუდენტი	☐ 3
პენსიონერი	☐ 4
დროებით უმუშევარი	☐ 5
მეწარმე	☐ 6
სხვა დააკონკრეტეთ	

22. რეგიონი-----

დანართი 6

დამხმარე ანუ „ბუფერული“ ზონა

მტირალას ეროვნული პარკის დამხმარე ზონა უმეტესად სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიას მოიცავს. დამხმარე ზონის საერთო ფართობი განისაზღვრება 10202 ჰა-თი. აქედან სახელმწიფო ტყის ფონდი მიწები 77%-ს შეადგენს. სასოფლო სამეურნეო მიწებს, შესაბამისად დამხმარე ზონის საერთო ფართობის 23% უჭირავს. ამასთან, დამხმარე ზონა 2 სექტორად იყოფა: მცირე სექტორი (ჩაქვისთავი) ფართობი 419 ჰა გარემოცულია მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიით. მეორე დიდი სექტორი ფართობი 9783 ჰა უშუალოდ გარს აკრავს ეროვნულ პარკს მთელ პერიმეტრზე.

დამხმარე ზონის შექმნის მნიშვნელობა სწორედ პარკსა და ინტენსიურ სამეურნეო ზონას შორის ერთგვარი ეკოლოგიურ-სამეურნეო ბუფერის არსებობის საჭიროებით განისაზღვრება და ეს არის დამხმარე ზონის უპირველესი, საერთაშორისოდ აღიარებული ფუნქცია: დამხმარე ზონამ ხელი უნდა შეუწყოს პარკის მდგრად ფუნქციონირებას.

სოფლები და სტატისტიკა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი

1. ჩაქვისთავი - 13 კომლი +
2. ხალა - 560 კომლი +
3. მეშვიდე რაიონი - 485 კომლი +
4. ჩაისუბანი - 997 კომლი +
5. გორგაძეები - 422 კომლი -
6. ჩაქვი - 1020 კომლი -
7. ბუკნარი - 330 კომლი -
8. სახალვაშო- 265 კომლი -

9. საჩინო - 212 კომლი -
10. ქვედა აჭყვა - 418 კომლი -
11. ზედა აჭყვა - 297 კომლი -

ხელვაჩაური მუნიციპალიტეტი

1. ყოროლისთავი - 280 კომლი +
2. ახალშენი - 600 კომლი +
3. ხეყრუ - 780 კომლი +
4. მასაური - 175 კომლი +
5. აგარა - 220 კომლი +
6. კაპნისთავი - 120 კომლი +
7. ორთაბათუმი - 300 კომლი -
8. ზემო ჯოჭო - 90 კომლი +
9. წინსვლა - 916 კომლი -
10. სალიბაური - 400 კომლი -
11. კაპრეშუმი - 400 კომლი -
12. სამება - 1000 კომლი -
13. განახლება - 550 კომლი -

ქედის მუნიციპალიტეტი

1. ზუნდაგა - 92 კომლი +
2. მახუნცეთი - 85 კომლი +
3. აგარა - 30 კომლი +
4. ხუნკუდა - 35 კომლი +
5. გულეზი - 80 კომლი +
6. ზვარე - 27 კომლი +
7. წონიარისი - 145 კომლი +
8. ზესოფელი - 60 კომლი +
9. პირელი მაისი - 143 კომლი -
10. ზენდიდი - 87 კომლი -
11. დაბა ქედა - 250 კომლი -

**სულ 35 სოფელი, აქედან 19 მოსაზღვრე და 16 მიმდებარე
+ მოსაზღვრე
-მიმდებარე**

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
მტირალას ეროვნული პარკი

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ჯარიმები

საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის
შესაბამისად

მუხლი 64¹. დაცული ტერიტორიებისა და მათი ტერიტორიულ-ფუნქციონალური ზონების საზღვრებში მერქნიან მცენარეთა უკანონო გაჩეხვა და დაზიანება, – გამოწვევს დაჯარიმებას 400-დან 500 ლარამდე.

იგივე ქმედება ჩადენილი საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების მიმართ, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 500-დან 600 ლარამდე.

მუხლი 86. თევზერისა და ნადირობის წესების დარღვევა, კერძოდ: თევზერისა და თევზის მარაგის დაცვის წესების დარღვევა სამოყვარულო და სპორტული თევზჭერის იარაღისა და ხერხების გამოყენებით, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 50-დან 200 ლარამდე, მოპოვებული თევზის ან წყლის სხვა ცოცხალი ორგანიზმების კონფისკაციით.

ნადირობის წესების დარღვევა, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 100-დან 2000 ლარამდე, მოპოვებული ობიექტისა და სანადირო იარაღის კონფისკაციით ან/და უამისოდ.

მუხლი 49 ნაწილი მე-2. დაცული ტერიტორიების საზღვრების ფარგლებში მიწის თვითნებური დაკავება, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 400 ლარის ოდენობით.

მუხლი 58¹. დაცული ტერიტორიების ფარგლებში წყლის ობიექტების დაცვის და გამოყენების რეჟიმის დარღვევა, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 250-დან 350 ლარამდე.

იგივე ქმედება ჩადენილი განმეორებით, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 450-დან 550 ლარამდე.

მუხლი 55⁴. დაცული ტერიტორიებისა და მათი ტერიტორიულ-ფუნქციონალური ზონების საზღვრების სამიჯნე ნიშნების მოსპობა, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 50-დან 100 ლარამდე.

მუხლი 31. (ნარჩენების მართვის კოდექსი) 2-კგ-მდე მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 80 ლარის ოდენობით.

2-კგ ან მეტი მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 150 ლარის ოდენობით.

მუხლი 76. ტყეებში სახანძრო უსაფრთხოების ან ტყის ხანძრისაგან დაცვის ღონისძიებათა დაგეგმვისა და განხორციელების მოთხოვნათა დარღვევა, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 50-დან 150 ლარამდე.

ტყის მოსპობა ან დაზიანება ცეცხლის წაკიდების, ცეცხლისადმი დაუდევრად მოპყრობის შედეგად, აგრეთვე ტყეებში სახანძრო უსაფრთხოების მოთხოვნათა დარღვევა, რასაც მოჰყვა ტყეში ხანძრის გაჩენა ან მისი გავრცელება გარკვეულ ფართობზე, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 100-დან 200 ლარამდე

მუხლი 89. დაცული ტერიტორიებისა და მათი ტერიტორიულ-ფუნქციონალური ზონების დაცვის წესებისა და რეჟიმის დარღვევა, – გამოიწვევს დაჯარიმებას 40-დან 70 ლარამდე.

მუხლი 89³. დაცული ტერიტორიაზე ცეცხლსასროლი იარაღით ან ნებისმიერი სახის თევზსაჭერი საშუალებით უკანონოდ შესვლა, შეღწევა ან გადაადგილება ან აღნიშნული ქმედების ნავის გამოყენებით განხორციელება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 250-დან 300 ლარამდე, ცეცხლსასროლი იარაღის ან/დასამართალდარღვევის საგნის, მათ შორის, ნავის, კონფისკაციით ან უამისოდ.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის ბრძანება №95

მუხლი 3 ნაწილი მე-7. ნადირობა აკრძალულია, სახელმწიფო ნაკრძალებში და ეროვნულ პარკებში დამათ გარშემო, (მტირალას ეროვნული პარკი)-ის საზღვრიდან 500 მ ზონაში.

დანართი #8

ზონირება

მუხლი 29. მტირალას ეროვნული პარკის ფუნქციონალური ზონირება

მტირალას ეროვნული პარკის განსაკუთრებული თვისებების, მათი ამჟამინდელი მდგომარეობის, მათზე ზემოქმედების და არსებული მენეჯმენტის გეგმის შემუშავებამდე მოქმედი ფუნქციონალური ზონების გათვალისწინებით მტირალას ეროვნული პარკის ფუნქციონალური ზონები უნდა იყოს შემდეგი:

ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა

ა.ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა შექმნილია იმ ხელუხლებელი ბუნებისა და ჰაბიტატის შესანაჩუნებლად, რომლებიც ძალიან ახლოს არიან თავიანთ ბუნებრივ მდგომარეობასთან, ასევე არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევებისა და ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობების ჩასატარებლად. ზონა შედგება ეროვნული პარკის იმ ნაწილებისგან, რომლებზეც ანთროპოლოგიური ზეგავლენა ძალიან უმნიშვნელოდ იყო. ეს ზონა წარმოადგენს იშვიათი, ხელუხლებელი ეკოსისტემების (წიფლნარების), იშვიათი ან გადაშენების პირას მისულ ცხოველთა და მცენარეთა ძირითად ჰაბიტატებს, ცხოველთა ასეთ სახეობებს განეკუთვნებიან: მურა დათვი (*Ursus arctos*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*), არჩვი (*Rupicapra rupicapra*). მცენარეებს შორის გვხვდება ურთხელი (*Taxus baccata*), წაბლი (*Castanea sativa*), კაკალი (*Juglans regia*), ბუზა (*Buxus colchica*), ეპიგეა (*Epigea*) და *Rhododendron ungerii*.

ბ) ვიზიტორების ზონა

ბ.ა) ვიზიტორების ზონა ეწყობა გარემოს დაცვის, რეკრეაციისა და საგანმანათლებლო ღონისძიებების განხორციელების მიზნით. ეს ზონა მოიცავს ტერიტორიებს, რომლებმაც განიცადეს მეტნაკლები ცვლილებები ადამიანის ჩარევის შედეგად, მაგრამ არ არის დაშვებული ხის ჭრა და სადაც წარმოდგენილია ეკოსისტემის ყველაზე მეტად დამახასიათებელი ნიმუშები. საჭიროებისამებრ, შესაძლოა მოხდეს აღდგენა ან კონსერვაციის მართვა. ამ ზონაში მდებარეობს ვიზიტორებისთვის საინტერესო და მიმზიდველი ადგილები, როგორიცაა: მაღალი სარეკრეაციო ღირებულებისა და ხელმისაწვდომი ბუნებრივი მახასიათებლებით გამორჩეული ადგილები. ვიზიტორთათვის განკუთვნილი ინფრასტრუქტურა არის პრაქტიკული, ადვილად გამოსაყენებელი, კონტროლის ქვეშ და მოვლილი, ამავედროულად - მრავალფეროვანი და მიმზიდველი. ამ ზონაში ასევე შედის ტერიტორიები, რომლებიც წარმოადგენენ სხვადასხვა ცხოველების ჰაბიტატებს და სამიგრაციო ბილიკებს.

გ) ტრადიციული გამოყენების ზონა

გ.ა) ტრადიციული გამოყენების ზონა ეწყობა გარემოს დაცვის, ასევე განახლებადი ბუნებრივი რესურსების ტრადიციული გამოყენების მიზნით. ზონა

მოიცავს ეროვნული პარკის იმ ნაწილებს, რომლებიც ტრადიციულად გამოიყენება პარკის მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის მიერ შეშის მოგროვების, საძოვრისა და თხილის თუ კენკრის შეგროვებისთვის. აღდგენითი ღონისძიებები შესაძლოა განხორციელდეს იმ ტერიტორიებზე, სადაც ადგილი ჰქონდა ადამიანის ჩარევას, რათა მოხდეს ეკოსისტემების მათთვის დამახასიათებელი ბუნებრივი გზით განვითარების ხელშეწყობა. შეიძლება განხორციელდეს საჭიროების შემთხვევაში კონსერვაციის მენეჯმენტი. ყველა ამ საქმიანობის განხორციელება, გარკვეული ლიმიტირების ფარგლებში, ნებადართულია ტრადიციული გამოყენების ზონაში.

მუხლი 30. მტირალას ეროვნული პარკის ფუნქციონალური ზონების ტერიტორია და საზღვრები

მტირალას ეროვნული პარკის ფუნქციონალური ზონებია:

- ა) მკაცრი დაცვის ზონა - 2452,0 ჰა;
- ბ) ტრადიციული გამოყენების ზონა - 5133,5 ჰა;
- გ) ვიზიტორების ზონა - 8022,8 ჰა.

მუხლი 31. მტირალას ეროვნული პარკის ზონებში დაშვებული საქმიანობა

1. ბუნების მკაცრი დაცვის ზონაში აკძლულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევის, მონიტორინგისა და ინვენტარიზაციისა;

ბ) ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობისა;

გ) დაცვის ღონისძიებების გატარების (დაცვის ინფრასტრუქტურის, ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით გადაადგილება, მავნებლებთან და დაავადებებთან ბიოლოგიური მეთოდებით ბრძოლა).

2. ვიზიტორთა ზონაში აკძლულია ყოველგვარი საქმიანობა გარდა:

ა) ტერიტორიაზე არსებული ეკოსისტემებისა და მის ფარგლებში გავრცელებულ გარეულ ცხოველთა და ველურ

მცენარეთა სახეობების კონსერვაცია, მოვლა და აღდგენა;

ბ) ტერიტორიის ჰიდროლოგიური სისტემის დაცვა და მონიტორინგი; ტყის ეკოსისტემების დაცვა და აღდგენა;

გ) სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი;

დ) გარემოს მონიტორინგი და კვლევა, საჭირო აპარატურის დაყენების ჩათვლით;

ე) საგანმანათლებლო საქმიანობა;

ვ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით, ავტო - მოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება;

ზ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელება;

თ) ვიზიტორებისთვის კონტროლირებადი და რეგლამენტირებული დაშვება, ფეხით, ცხენით, ველოსიპედით, თოვლის ფეხსაცმელების გადაადგილება ძირითად ბილიკებზე. გადაადგილება ნაწილობრივ სახეშეცვლილი ბუნების ტერიტორიაზე, ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით;

ი) დაცვისა და ეკოტურიზმისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, მოვლა და სარგებლობა;

კ) ხილ-კენკროვნებისა და სოკოს შეგროვება მხოლოდ ვიზიტორთა პირადი მოხმარების მიზნით;

ლ) ფუტკრის სკების განთავსება, თუ იგი არ იწვევს სხვა საქმიანობის შეფერხებას. ფუტკრის სკების განთავსების შემთხვევაში არ უნდა მოხდეს მცენარეების მოჭრა, ნიადაგის ზედაპირის მოსწორება ან დამუშავება, დროებითი შენობა ნაგებობებისა და ინფრასტრუქტურის განთავსება და სხვა. ასევე სკების განთავსების ადგილები დაშორებული უნდა იყოს ძირითადი ტურისტული მარშრუტებიდან იმ მანძილზე, რომ საფრთხე არ შეექმნას ვიზიტორთა გადაადგილებას.

მ) დაცვის ღონისძიებების გატარება (ხანძრებთან, მავნებლებთან და დაავადებებთან ბიოლოგიური მეთოდებით ბრძოლა).

ნ) მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა საქმიანობები;

3. ტრადიციული გამოყენების ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა გარდა:

ა) ტერიტორიის ეკოლოგიური ბალანსის შენარჩუნება;

ბ) არსებული ეკოსისტემის საზღვრებში გავრცელებული გარეული ცხოველების, მცენარეებისა და ჰაბიტატის სახეობების კონსერვაცია, დაცვა და აღდგენა;

გ) ტერიტორიის ჰიდროლოგიური დაცვა და მონიტორინგი, დეგრადირებული ეკოსისტემების დაცვა და აღდგენა;

დ) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევა;

ე) საგანმანათლებლო საქმიანობა;

ვ) ავტო-მოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით, ადგილობრივი მოსახლეობისათვის ამ მენეჯმენტის გეგმით განსაზღვრული რესურსებით სარგებლობის დროს, ტურისტების გადაადგილებისას გამყოლის/გიდის თანხლებით, ადმინისტრაციისათვის სამსახურეობრივი საჭიროებისას;

ზ) ვიზიტორებისთვის დასაშვებია ფეხით, ცხენებით, ველოსიპედებით გადაადგილება;

თ) დაცვისა და ეკოტურიზმისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის შექმნა და შენარჩუნება;

ი) საკადასტრო ღონისძიებების განხორციელება;

კ) დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობის მიერ არამერქნული პროდუქტების გამოყენება მათი პირადი საჭიროებებისთვის მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული წესების შესაბამისად.

ლ) მონიტორინგის სამუშაოთა წარმოება;

მ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელება;

ნ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილება;

ო) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით პირადი მოხმარების მიზნით ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობის, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობის, ხის მეორეხარისხოვანი მასალებით სარგებლობის, სოციალური ჭრების შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობის (არსებული რესურსის გათვალისწინებით გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე

გაიცემა 10 მ3-მდე საშუალო მერქანი), ძოვებისა და თიხვის (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 20 აგვისტოს №242 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის“ 271 მუხლის „ა“, „ბ“, „გ“, „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებში სპეციალური დანიშნულებით ტყითსარგებლობა, ამ მენეჯმენტის გეგმის VI დანართში მოცემული რეკომენდაციების თანახმად.

პ) ფუტკრის სკების განთავსება, თუ იგი არ იწვევს სხვა საქმიანობის შეფერხებას. ფუტკრის სკების განთავსების შემთხვევაში არ უნდა მოხდეს მცენარეების მოჭრა, ნიადაგის ზედაპირის მოსწორება ან სხვა სახით დამუშავება. ასევე სკების განთავსების ადგილები დაშორებული უნდა იყოს ძირითადი ტურისტული მარშრუტებიდან იმ მანძილზე, რომ საფრთხე არ შეექმნას ვიზიტორთა გადაადგილებას. სკების განთავსების დროს შესაძლოა მოეწყოს დროებითი ნაგებობა.

ჟ) ბუნებრივი პირობების გათვალისწინებით ადგილობრივი მოსახლეობის სასმელი წყლით უზრუნველყოფა;

რ) აქტიური დაცვის ღონისძიებების გატარება;

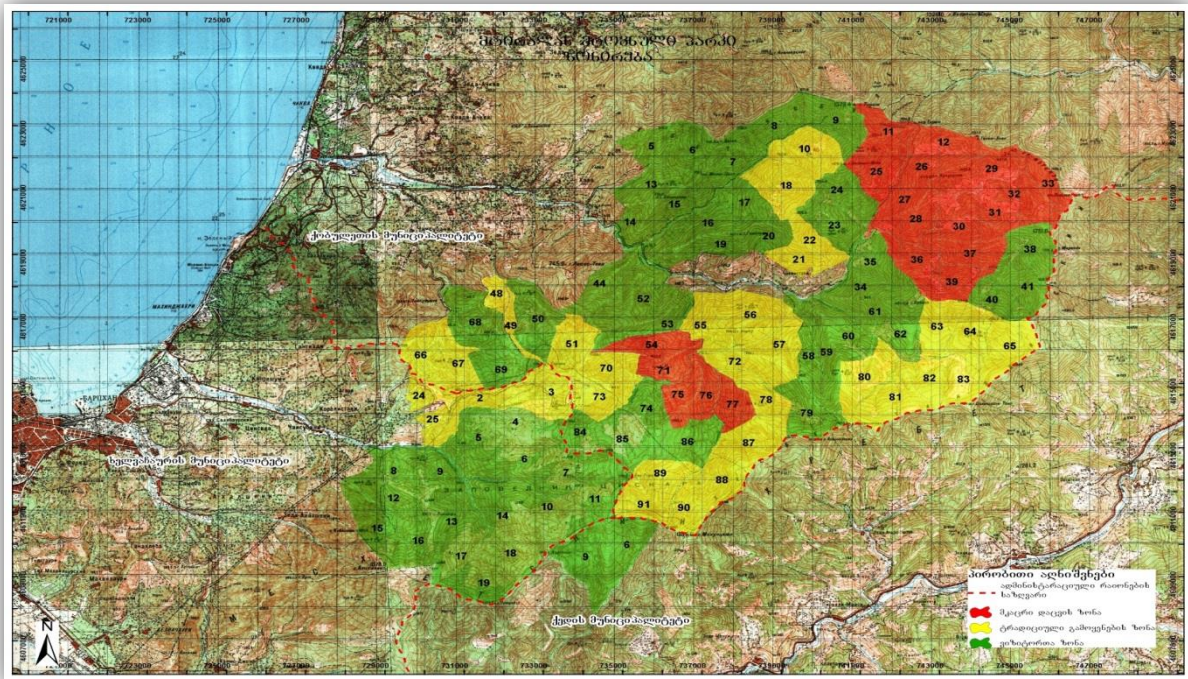
ს) კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა აქტივობები.

პარკი გაყოფილია 3 ძირითად ზონად:

მკაცრი დაცვის ზონა - 15,7%;

ვიზიტორთა ზონა - 51,4%;

ტრადიციული გამოყენების ზონა - 32,9 %

დანართი 9

ფენოლოგიური დაკვირვებების წარმოების მონაცემები

№	სახეობა	შეფოთვლა	ყვავილობა	ნაყოფმწიფე	ფოთოლცვენა
1	წაბლი (castanea sativa)	01.05.-15.05.	25.06 -10. 07	05.09-20.09	25.10-15.11
2	კაკალი (Juglans regia)	20.03-05.04	15.04. -25.04	01.09-10.09	20.10-10.11
3	კოლხური თხილი(Corylus colchica)	12.03-25.03	10.04 -20.04	05.07-20.07	13.10-30.11
4	უთხოვარი (Taxus baccata)	მარადმწვანე	20.04 – 30.04	14.09-28.09	მარადმწვანე
5	კოლხური ბზა (Buxus colchica)	მარადმწვანე 14.03-28.03	22.03-08.04	12.08-27.08	მარადმწვანე
6	წიფელი (Fagus orientalis)	20.04-05.05	05.05 – 15.05	10.09-27.09	23.10-12.11
7	რცხილა (Carpinus caucasica)	05.04-24.04	25.04 – 10.05	05.09-15.09	18.10-05.11
8	დიდგულა (sambucus nigra)	11.03-24.03	26.03-17.04	05.08-15.08	20.10-05.11
9	წყავი (Laurocerasus officinalis)	მარადმწვანე 10.03-26.03	25.03-14.04	02.08-17.08	მარადმწვანე
10	ცაცხვი (tilia caucasicum)	25.04 -10.05	25.06 – 10.07	07.09-19.09	25.10-15.11
11	კოლხური ჯონჯოლი (Staphylea colchica)	01.03- 15.03	25.03-15.04	03.07-20.07	10.10-25.11
12	თხმელა (alnus barbata)	10.03-24.03	10.04 – 25.04	04.08-18.08	23.10-12.11
13	კოლხური მუხა (Quercus hartwissiana)	25.03-15.04	25.04 – 10.05	06.09-22.09	22.10-10.11
14	უნგრისის შქერი (Rhodedendron ungerii)	მარადმწვანე	05.07 – 25.07	03.09-17.09	მარადმწვანე